

PRÍSPEVOK K ŠTÚDIU *l*-FENYLACETYLKARBINOLU (VII)

Š. BAUER, L. MASLER, Š. ORSZÁGH

Oddelenie farmaceutickej chémie a biochémie Chemického ústavu
Slovenskej akadémie vied v Bratislave

Pre niektoré práce s *l*-fenylacetylkarbinolom bolo potrebné pripraviť opticky aktívne estery tohto ketoalkoholu, ako aj jeho O-metyléter. Pri acetylácii ($\pm$)-fenylacetylkarbinolu acetylchloridom v pyridíne, ako aj varom s acetanhydridom dochádza podľa údajov v literatúre [1] k izomerizácii za tvorby esteru metylbenzoylkarbinolu. Podobne benzoyláciou [2] ($\pm$)-fenylacetylkarbinolu benzoylchloridom v pyridíne vzniká zmes izomérnych esterov, a to benzoát metylbenzoylkarbinolu a benzoát ($\pm$)-fenylacetylkarbinolu v pomere 7 : 2.

Vzhľadom na uvedenú skutočnosť bolo možné predpokladať, že i esterifikácia opticky aktívnej východiskovej látky poskytne opticky inaktívny izomérny ester metylbenzoylkarbinolu, resp. zmes oboch esterov. Ukázalo sa však, že tento predpoklad bol mylný, pretože za reakčných podmienok uvedených v experimentálnej časti možno získať požadované opticky aktívne estery *l*-fenylacetylkarbinolu.

Tu sa tiež ukázalo v súhlase s prácami K. v. Auwersa [1], že pri alkylácii *l*-fenylacetylkarbinolu nedochádza k izomerizácii a vzniká len opticky aktívny metyléter *l*-fenylacetylkarbinolu. Všetky produkty možno získať v ca 70 % výťažkoch.

Experimentálna časť

Body topenia a body varu sú nekorigované.

1-Fenyl-1-acetoxypropán-2-ón

A. Zmes 150 g (1 mól) *l*-fenylacetylkarbinolu [$[\alpha]_D^{20} = -174,6 \pm 4^\circ$ ($c = 4$, EtOH)] a 150 g (1,47 mólu) acetanhydridu sa 1 ½ hod. varí pod spätným chladičom. Po skončení reakcie sa nezreagovaný acetanhydrid a vzniknutá kyselina octová vákuove oddestilujú. Destilačný zvyšok sa vákuove predestiluje, pričom sa získa 146 g, t. j. 76 % 1-fenyl-1-acetoxypropán-2-ónu s b. v. $t_{11} = 140-141^\circ\text{C}$, [$\alpha]_D^{20} = -211,8 \pm 4^\circ$ ($c = 4,1$, EtOH), $n_D^{20} = 1,5064$. 2,4-Dinitrofenylhydrazón má b. t. $158-160^\circ\text{C}$ (EtOH).

Pre $\text{C}_{17}\text{H}_{16}\text{O}_6\text{N}_4$ (2,4-dinitrofenylhydrazón $M = 372,32$)

teoreticky	N = 15,05 %
zistené	N = 15,44 %

B. 30 g (0,2 mólu) *l*-fenylacetylkarbinolu $[[\alpha]_D^{20} = -174,6 \pm 4^\circ$ ($c = 4$, EtOH)] sa rozpustí v 60 ml suchého pyridínu a ochladí sa na 0°C . Za intenzívneho miešania sa do roztoku pomaly prikvapká 15,7 g (0,2 mólu) acetylchloridu tak, aby teplota neprestúpila $+5^\circ\text{C}$. Po skončení pridávania sa reakčná zmes nechá ešte 3 hodiny stáť pri 5°C a potom sa vleje do 300 ml ľadovej vody. Vylúčený olej sa oddelí a vodná vrstva sa extrahuje 4×200 ml éteru. Oddelený olej a éterové extrakty sa spoja, premyjú najprv roztokom NaHCO_3 , potom 2 krát vodou a vysušia sa bezvodým Na_2SO_4 . Po oddestilovaní éteru sa destilačný zvyšok vákuovo predestiluje. Výťažok je 27,2 g, t. j. 72,2 % 1-fenyl-1-acetoxypropán-2-ónu s b. v. $n_D^{20} = 139-140^\circ\text{C}$, $[\alpha]_D^{20} = -209,7 \pm 4^\circ$ ($c = 4$, EtOH), $n_D^{20} = 1,5063$.

1-Fenyl-1-benzoyloxypropán-2-ón

30 g (0,2 mólu) *l*-fenylacetylkarbinolu $[[\alpha]_D^{20} = -174,6 \pm 4^\circ$ ($c = 4$, EtOH)] sa rozpustí v 60 ml suchého pyridínu a za intenzívneho miešania a chladenia sa pri 0°C priebehom 1 hod. prikvapká 28,1 g (0,2 mólu) benzoylchloridu tak, aby teplota neprekročila $+5^\circ\text{C}$. Po trojhodinovom stáťi pri teplote 5°C sa reakčná zmes vleje do 300 ml ľadovej vody, vodný roztok sa extrahuje 5×300 ml éteru, spojené éterové extrakty sa premyjú najprv roztokom NaHCO_3 , potom 2 krát vodou a vysušia sa bezvodým Na_2SO_4 . Po oddestilovaní éteru sa olejovitý zvyšok nechá v chladničke kryštalovať z absolútneho metanolu. Vylúčený produkt sa odfiltruje, premyje absolútnym metanolom ochladeným na 0°C a vo vákuovom exsikátore sa vysuší nad P_2O_5 .

Získa sa 34,1 g, t. j. 71,2 % 1-fenyl-1-benzoyloxypropán-2-ónu s b. t. $49-51^\circ\text{C}$, $[\alpha]_D^{20} = -145,5 \pm 4^\circ$ ($c = 4,6$, EtOH). 2,4-Dinitrofenylhydrazón má b. t. $144-145,5^\circ\text{C}$ (EtOH).

Pre $\text{C}_{22}\text{H}_{18}\text{O}_6\text{N}_4$ (2,4-dinitrofenylhydrazón $M = 434,39$)

teoreticky	N = 12,90 %
zistené	N = 12,55 %

1-Fenyl-1-metoxypropán-2-ón

Z roztoku 20 g (0,14 mólu) metyljodidu v 190 ml absolútneho acetónu sa 20 ml ochladí v 500 ml banke na -10°C a za miešania sa pridá 15 g (0,1 mólu) *l*-fenylacetylkarbinolu $[[\alpha]_D^{20} = -174,6 \pm 4^\circ$ ($c = 4$, EtOH)] s 3 g čerstvo pripraveného Ag_2O . Teplota reakčnej zmesi sa nechá samovoľne vystúpiť na laboratórnu teplotu a potom sa zahreje na 45°C . Za stáleho zahrievania sa priebehom 4 hodín pridá k reakčnej zmesi 21,8 g (spolu 0,1 mólu) Ag_2O a zvyšok roztoku metyljodidu v acetóne. Po päťhodinovom zahrievaní na $45-48^\circ\text{C}$ sa nadbytok metyljodidu a acetónu oddestiluje a sirupovitý zvyšok sa rozpustí v 150 ml absolútneho chloroformu. Nerozpustný podiel sa odfiltruje, z filtrátu sa chloroform oddestiluje a destilačný zvyšok sa vákuovo predestiluje. Získa sa 11,25 g, t. j. 68,6 % 1-fenyl-1-metoxypropán-2-ónu s b. v. $n_D^{20} = 107-109^\circ\text{C}$, $[\alpha]_D^{20} = -85 \pm 4^\circ$ ($c = 4$, EtOH), $n_D^{20} = 1,5102$.

Pre $\text{C}_{10}\text{H}_{12}\text{O}_2$ ($M = 164,19$)

teoreticky	$\text{OCH}_3 = 18,90\%$
zistené	$\text{OCH}_3 = 18,58\%$

Analýzy urobil inž. J. Beicht, za čo mu srdečne ďakujeme.

Súhrn

Prpravili sme opticky aktívny acetyléster a benzoylester *l*-fenylacetylkarbinolu, čím sme dokázali, že jeho esterifikáciou nedochádza k izomerizácii. Zároveň sme pripravili opticky aktívny metyléter *l*-fenylacetylkarbinolu.

ЗАМЕЧАНИЕ К ИЗУЧЕНИЮ *l*-ФЕНИЛАЦЕТИЛКАРБИНОЛА (VII)

Ш. БАУЭР, Л. МАСЛЕР, Ш. ОРСАГ

Отделение фармацевтической химии и биохимии Химического института
Словацкой Академии Наук в Братиславе

Выводы

Были приготовлены оптически активный ацетил- и бензоилэфир фенилацетилкарбинола, чем было доказано, что при его этерификации не происходит изомеризация. Одновременно был приготовлен оптически активный метилэфир *l*-фенилацетилкарбинола.

Поступило в редакцию 21. 3. 1958 г.

BEITRAG ZUM STUDIUM VON *l*-PHENYLACETYLCARBINOL (VII)

Š. BAUER, L. MASLER, Š. ORSZÁGH

Abteilung für pharmazeutische Chemie und Biochemie des Chemischen Instituts
an der Slowakischen Akademie der Wissenschaften in Bratislava

Zusammenfassung

Die Autoren stellten den optisch-aktiven Acetyl- und Benzoylester des *l*-Phenylacetylcarbinols her, wodurch sie nachweisen konnten, dass es durch dessen Veresterung nicht zu einer Isomerisation kommt. Gleichzeitig wurde auch der optisch-aktive Methyläther des *l*-Phenylacetylcarbinols synthetisiert.

In die Redaktion eingelangt den 21. 3. 1958

LITERATÚRA

1. v. Auwers K., Ludewig H., Müller A., Ann. 526, 143 (1936). — 2. Favorsky A. E., Temnikova T. I., Ž. obšč. chim. 4, 745 (1934); Zbl. 1935, 3130.

Došlo do redakcie 21. 3. 1958